

ROMÂNIA
ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
SECȚIA I CIVILĂ

Încheiere

Dosar nr.

Ședința publică din 2022

	- Președinte
	- Judecător
	- Judecător
	- Magistrat asistent

S-a luat în examinare recursul declarat de reclamantul împotriva deciziei nr....., pronunțate de Curtea de Apel - Secția I civilă în contradictoriu cu intimata-pârâtă

Recursul a avut termen de judecată în ședința publică din, când instanța, constatând că sunt îndeplinite condițiile prevăzute de art.223 alin.3 Cod procedură civilă, a rămas în pronunțare asupra sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție – Completul pentru dezlegarea unor probleme de drept, formulate din oficiu, de către instanță, având ca obiect „*Interpretarea dispozițiilor art.1385 Cod civil raportate la cele ale art.13 alin.1, art.14 și art.15 alin.6 lit.a din OUG nr.77 din 24 iunie 2009, cu modificările ulterioare, în ceea ce privește interpretarea noțiunii de prejudiciu derivat din săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.23 alin.1 din OUG nr.77 din 24 iunie 2009*”, însă, având nevoie de timp pentru a delibera, în baza art.396 alin.1 Cod procedură civilă, a amânat pronunțarea la și apoi, la 2022.

După deliberare,

ÎNALTA CURTE,

Asupra cererii de sesizare a Completului pentru dezlegarea unor probleme de drept al Înaltei Curți de Casație și Justiție, reține următoarele:

Expunere succintă a procesului. Obiectul investirii instanței de trimitere

La data de a fost înregistrată pe rolul Judecătoriei, sub nr. de dosar, cererea de chemare în judecată formulată de către reclamantul, prin care s-a solicitat obligarea pârâtei, în calitate de administrator al SC SRL, la plata unei despăgubiri în suma de 425.350 lei, sumă ce reprezintă contravaloarea taxei de licență (25.000 lei) și respectiv de

autorizare pentru jocuri de noroc de tip slot-machine (400.000 lei, calculată pentru 50 de aparate, minim la autorizare, în cuantum de 8.000 lei pe aparat) și 350 lei venit nelegal încasat din exploatarea a patru mijloace de joc de noroc la data de, taxe datorate și neachitate către bugetul statului.

Prin sentința civilă nr....., în dosarul nr.....s-a admis, după declinarea cauzei și înregistrarea ei pe rolul acestei instanțe, în parte, acțiunea și a fost obligată pârâta la plata sumelor de 25.000 lei reprezentând taxa aferentă licenței de organizare a jocurilor de noroc, 32.000 lei reprezentând taxa aferentă autorizației de exploatare a jocurilor de noroc pentru aparate tip slot-machine și 350 lei reprezentând venit încasat nelegal.

Pentru a se pronunța astfel, tribunalul a reținut că la data de s-au efectuat controale de echipa de inspectori a - Serviciului din cadrul la SC SRL, care desfășoară activitate de alimentație publică (bar), și au fost identificate un număr de 4 mașini electronice cu câștiguri, tip slot-machine, care se aflau în funcțiune și nu aveau plăcuțe de identificare, respectiv timbre metrologice emise de Biroul Român de Metrologie Legală. Cu ocazia controlului a mai fost găsită și suma de 350 lei, provenită din exploatarea aparatelor de tip slot-machine.

S-a mai constatat că administratorul societății nu deținea licență sau autorizație în domeniul jocurilor de noroc, iar locația în care funcționau cele 4 aparate de tip slot-machine nu era înregistrată la ORC ca punct de lucru în care să se desfășoare activitatea de jocuri de noroc și nici nu era afișată licența de organizare a jocurilor de noroc.

Din ordonanța de urmărire penală dată de Parchetul de pe lângă Judecătoria la în dosarul penal nr....., rămasă definitivă prin încheierea penală pronunțată la data de, în dosarul nr..... al Judecătoriei, tribunalul a reținut că pârâta a desfășurat activități din domeniul jocurilor de noroc (astfel cum sunt enumerate în art.10 alin.1 din OUG nr.77/2009), exploatând 4 aparate electronice cu câștiguri, tip slot-machine, fără a deține în prealabil licență de organizare a jocurilor de noroc și autorizație de exploatare a jocurilor de noroc pentru fiecare aparat în parte. Această faptă realizează elementele constitutive ale infracțiunii de desfășurare fără licență sau autorizație a oricăreia dintre activitățile din domeniul jocurilor de noroc, prevăzută de art.23 alin.1 din OUG nr.77/2009, pârâta recunoscând săvârșirea acestei fapte penale, în fața organelor de urmărire penală, cât și în fața instanței penale. Sub aspectul laturii civile a procesului penal, persoana vătămată s-a constituit parte civilă cu suma totală de 425.000 lei, reprezentând prejudiciul cauzat prin comiterea infracțiunii.

Întrucât pârâta a recunoscut fapta, față de condițiile concrete ale cauzei, s-a apreciat că sunt îndeplinite dispozițiile art.318 alin.1 și 2 Cod procedură penală și s-a emis o ordonanță de renunțare la urmărirea penală la data de, soluție confirmată prin Încheierea Judecătoriei din data de pronunțată de judecătorul de cameră preliminară, pentru soluționarea laturii civile intimatul fiind îndrumat a se adresa instanței civile.

Tribunalul a constatat că în cauză sunt îndeplinite condițiile răspunderii civile delictuale în privința pârâtei, în sensul că fapta acesteia de a exploata aparatele tip slot-machine, fără a se ocupa de obținerea autorizațiilor necesare funcționării acestora, cu neplata autorizațiilor și licențelor de funcționare, are caracter ilicit, întrucât exploatarea a 4 aparate de joc tip slot-machine, fără autorizație de exploatare și fără licență de funcționare, este contrară prevederilor legale în materie – OUG nr.77/2009. Vinovăția pârâtei rezultă cu certitudine din poziția procesuală a acesteia, atât în fața instanței de judecată, cât și în fața organelor judiciare de urmărire penală, pârâta recunoscând săvârșirea faptei ilicite.

S-a mai reținut că prin fapta pârâtei s-a creat un prejudiciu cert și actual, constând în contravaloarea celor două taxe, respectiv 25.000 lei reprezentând taxă aferentă licenței de organizare a jocurilor de noroc și 32.000 lei taxă aferentă autorizației de exploatare a jocurilor de noroc pentru cele 4 aparate de tip slot-machine (taxă autorizație de 8.000 lei pentru fiecare aparat). Tribunalul a considerat că nu putea fi apreciată ca întemeiată solicitarea reclamantului de a fi obligată pârâta la plata unei taxe de autorizare pentru 50 aparate de joc (400.000 lei), deoarece s-a dovedit că aceasta a exploatat fără respectarea dispozițiilor legale doar 4 aparate de joc, astfel că nu poate datora decât contravaloarea taxei de autorizare pentru cele 4 aparate de joc.

Prin decizia nr....., pronunțată de Curtea de Apel- Secția I civilă, s-a respins ca nefondat apelul declarat de reclamantul, împotriva sentinței nr..... din, pronunțată de Tribunalul - Secția I civilă în dosarul nr.....

Instanța de apel a reținut că pârâta nu a exploatat un număr de 50 de aparate, ci a utilizat fără drept doar 4 aparate, iar prejudiciul nu se poate raporta la taxe și autorizații pe care doar persoana juridică autorizată are obligația de a le plăti. Faptul că a fost obligată de prima instanță la achitarea taxei de licență de organizare nu o transformă din persoană juridică neautorizată în condițiile legii speciale în societate autorizată și nu duce la concluzia că prejudiciul trebuie cuantificat în raport de numărul minim de aparate pentru care se obține autorizația de exploatare.

Deși potrivit art.2 din HG nr.870/2009 exploatarea jocurilor de noroc se poate realiza de către operatorii economici care îndeplinesc cerințele prevăzute de OUG nr.77/2009 și dețin licență de organizare a jocurilor de noroc, în cuprinsul actelor normative incidente nu se prevede faptul că persoanele juridice care folosesc aparate pentru jocuri de noroc datorează despăgubiri constând în taxele de autorizare pentru numărul minim de 50 de aparate prevăzut de lege, indiferent de numărul de aparate exploatate fără autorizație de exploatare. Altfel spus, legea specială nu cuantifică prejudiciul suferit de bugetul de stat într-o ipoteză ca aceea din speță prin raportare la numărul de 50 de aparate.

Pârâta a fost cercetată penal pentru săvârșirea infracțiunii incriminate de art.23 alin.1 din OUG nr.77/2009, care constă în „desfășurarea fără licență sau autorizație a oricăreia dintre activitățile din domeniul jocurilor de noroc”.

Fapta ilicită din care decurge dreptul reclamantului la despăgubiri rezidă în organizarea jocurilor de noroc cu eludarea dispozițiilor referitoare la achitarea unor taxe prevăzute de legislația în materie. Fapta ilicită este producătoare de prejudicii și persoana care derulează activități, pentru care legislația prevede obligativitatea achitării unor taxe, poate fi obligată la acoperirea prejudiciului, răspunderea sa fiind una civilă de drept comun. Potrivit art.1357 Cod civil, cel care cauzează altuia un prejudiciu printr-o faptă ilicită, săvârșită cu vinovăție, este obligat să îl repare.

Curtea a constatat că nu sunt întemeiate susținerile apelantului reclamant în sensul existenței unui prejudiciu cert și actual constând în contravaloarea taxei aferente autorizației de exploatare a jocurilor pentru 50 aparate, în legătură de cauzalitate cu fapta ilicită.

Potrivit art.1385 alin.1 Cod civil, prejudiciul se repară integral, dacă prin lege nu se prevede altfel. Aliniatul 3 al aceluiași articol prevede că despăgubirea trebuie să cuprindă pierderea suferită de cel prejudiciat, câștigul pe care în condiții obișnuite el ar fi putut să îl realizeze și de care a fost lipsit, precum și cheltuielile pe care le-a făcut pentru evitarea sau limitarea prejudiciului.

Fapta pârâtei, în forma prevăzută de art.23 alin.1 din OUG nr.77/2009, este calificată ca una ilicită, însă prejudiciul constând în taxe de autorizare pentru 50 de aparate nu îndeplinește condiția de a fi cert.

Simpla achitare a unor sume de bani cu titlu de taxă de licență și autorizație de exploatare nu conduce automat la obținerea licenței, respectiv autorizației, OUG nr.77/2009, prin art.15 alin.1 și 6, impunând condiții suplimentare care, dacă nu sunt îndeplinite, împiedică obținerea licenței, respectiv a autorizației.

Ca urmare, cum nu erau îndeplinite celelalte condiții prevăzute de art.15 din OUG nr.77/2009 și nici numărul minim de aparate impus pentru obținerea autorizației, sumele solicitate în cauză nu ar fi fost în mod real niciodată percepute de la pârâtă. Nu se poate reține existența unui prejudiciu cert constând în contravaloarea taxelor respective nici în situația în care s-ar aprecia că în lipsa săvârșirii acestor fapte ilicite ale pârâtei, alte persoane juridice ar fi achitat aceste sume desfășurând o activitate legală, nefiind realizate dovezi în acest sens.

Drept consecință, constatând că prejudiciul invocat de către reclamant nu este cert și în strânsă legătură de cauzalitate cu fapta ilicită a pârâtei, Curtea a reținut că în cauză nu sunt îndeplinite în mod cumulativ toate condițiile cerute de dispozițiile art.1357 Cod civil, astfel încât a respins apelul.

Împotriva deciziei nr..... pronunțată de Curtea de Apel - Secția I civilă a declarat recurs în temeiul dispozițiilor art.488 pct.8 Cod procedură civilă, prin care solicită admiterea recursului, casarea sentinței recurate, reținerea cauzei spre rejudecare, admiterea acțiunii civile așa cum a fost formulată și obligarea pârâtei la plata despăgubirilor civile în cuantum de 425.000 lei către partea civilă, reprezentând prejudiciul cauzat prin comiterea infracțiunii.

În motivarea recursului, critică afirmația Curții de apel în sensul că:

„prejudiciul invocat de către reclamant nu este cert și în strânsă legătură de cauzalitate cu fapta ilicită a pârâtei”, întrucât fapta penală există și a fost săvârșită cu vinovăția cerută de lege și mai mult această faptă a fost recunoscută de către pârâtă. Prejudiciul produs bugetului de stat reiese din situația concretă, reală și nu dintr-o situație ipotetică în care cei care organizează jocuri de noroc ar fi respectat legislația în materie, întrucât aceste taxe dacă sunt obligatorii pentru toți cei care organizează jocuri de noroc legal și se achită înainte de a începe activitatea de jocuri de noroc, pentru 50 aparate minim, așa cum legiuitorul a prevăzut în legislația specifică jocurilor de noroc, atunci și pentru cei ce organizează jocuri de noroc ilegal și încalcă legea trebuie să existe obligativitatea de a achita taxele la bugetul de stat, care deține monopolul asupra acestei activități.

În caz contrar, acele persoane care nu respectă legea în domeniul jocurilor de noroc și organizează jocuri de noroc, prin care obțin venituri ilegale chiar dacă nu achită la bugetul de stat taxele obligatorii înainte de începerea activității de jocuri de noroc, nu răspund nici penal și nici civil, putând să organizeze jocuri de noroc fără respectarea normelor imperative impuse de legislația din domeniul jocurilor de noroc.

Instanța de apel greșit apreciază că cele două taxe de autorizație și licență nu reprezintă un prejudiciu cert, întrucât aceasta este prima condiție impusă de legislația din domeniul jocurilor de noroc pentru a putea organiza jocuri de noroc, care sunt monopol de stat, iar aceste taxe sunt reglementate de lege.

Deoarece operatorii economici licențiați nu pot funcționa decât în această formă, apreciază că se creează un precedent periculos, prin care persoanele care vor să organizeze și să exploateze jocuri de noroc nu vor mai achita taxele prevăzute de lege pentru 50 aparate, așa cum legiuitorul a prevăzut la data săvârșirii faptei (în prezent 75 aparate minim) și vor alege să exploateze aceste mijloace de joc fără îndeplinirea condițiilor legale de autorizare, fără plata acestor taxe, cu un număr mai mic de astfel de jocuri, iar dacă sunt depistați într-o locație că au organizat activitatea de jocuri de noroc, cei ce încalcă legea vor avea o situație mai favorabilă în raport cu cei care respectă legea și nu ar mai achita la bugetul statului nici celelalte contribuții datorate bugetului general consolidat al statului.

Nici organizatorii de jocuri de noroc constituiți legal și care plătesc taxele prevăzute de lege nu vor mai achita aceste taxe impuse, față de motivarea că aceste taxe de licență și autorizație de exploatare sunt datorate de o persoană juridică, astfel că persoanele fizice pot să organizeze jocuri de noroc fără să răspundă penal sau civil pentru faptele lor ilegale, soluția adoptată fiind de natură a încuraja organizarea de jocuri de noroc de către persoanele fizice, care se vor baza pe practica instanțelor de a dispune obligarea la plata unui prejudiciu mai mic față de cuantumul minim prevăzut de lege.

Potrivit dispozițiilor art.1 și art.18 din HG nr.870/2009 (în prezent abrogate prin HG nr.111/2018), cât și a art.6 și art.13 din OUG nr.77/2009, persoanei fizice îi este interzisă organizarea de jocuri de noroc tip slot-machine,

iar persoana juridică are obligația să achite la bugetul de stat 25.000 lei reprezentând taxa anuală aferentă licenței de organizare a jocurilor de noroc tip slot-machine, precum și 400.000 lei reprezentând taxa anuală de autorizare pentru exploatarea numărului minim obligatoriu de 50 de mijloace de joc tip slot-machine, prevăzut de reglementările legale în vigoare la data săvârșirii faptei.

Având în vedere aspectele menționate mai sus, cât și în sesizarea penală inițială, prejudiciul total adus bugetului consolidat al statului este de 425.000 lei, compus din: 25.000 lei - taxa aferentă licenței de organizare a jocurilor de noroc (conform art.14 și Anexei, pct.1,I, lit.E din OUG nr.77/2009 privind organizarea și exploatarea jocurilor de noroc în vigoare la data săvârșirii faptei); 400.000 lei - taxa aferentă autorizației de exploatare a jocurilor de noroc (conform art.15 alin.6 și Anexei, pct.1, II. lit.E din OUG nr.77/2009 privind organizarea și exploatarea jocurilor de noroc în vigoare la data săvârșirii faptei).

Suma de 425.000 lei reprezintă doar taxă aferentă licenței de organizare a jocurilor de noroc și taxă aferentă autorizației de exploatare a jocurilor de noroc, care se achită înainte de a începe activitatea de exploatare a jocurilor de noroc, nicidecum venituri realizate din exploatarea aparatelor de joc, iar aceste taxe nu au fost achitate la bugetul de stat, în condițiile în care pârâta, în calitate de administrator la SC SRL, a desfășurat activități de jocuri de noroc la fel, ca un organizator de jocuri care și-a plătit aceste taxe înainte de a începe activitatea.

În prezenta speță, își găsesc aplicabilitatea prevederile art.1349 Cod civil, raportat la art.1357 Cod civil. De asemenea, repararea integrală prejudiciului reprezintă principiul de baza al răspunderii civile delictuale, consacrat de dispozițiile art.1385 alin.1 Cod civil.

Așa cum reiese din constatările inspectorilor, cât și din actele de urmărire penală, vinovată de prejudicierea statului se face, care, prin desfășurarea activităților de jocuri de noroc în această formă, nelicențiată și neautorizată, a urmărit cu intenție utilizarea de mijloace de joc fără să respecte prevederile privind proveniența și amplasarea acestora într-o locație declarată la Registrul Comerțului, care să îndeplinească toate cerințele legale pentru exploatare

Astfel, este greșit a se reține de către instanțe că pentru recuperarea prejudiciului se aplică principiul proporționalității, de vreme ce acest principiu își găsește aplicabilitatea atunci când cuantumul nu este prevăzut de lege și se stabilește de către instanță în măsura dovedirii acestuia de către reclamant, însă, în speța dedusă judecății, cuantumul prejudiciului este reglementat de lege.

Prejudiciul este cert, în sensul dispozițiilor art.1532 Cod procedură civilă, și nu poate fi mai mic decât cel stabilit prin lege, taxele nu pot fi fragmentate în funcție de numărul de aparate pe care dorește operatorul să le exploateze, iar aceste taxe se achită obligatoriu înainte de a începe să exploateze jocuri de noroc, pentru minim 50 aparate, așa cum a prevăzut legiuitorul.

În mod greșit au fost înlăturate de instanța de fond și instanța de apel

dispozițiile art.13, 14 alin.1, 15 alin.6 lit.a și 17 alin.9 din OUG nr.77/2009, prin necoroborarea legii speciale cu prevederile care reglementează răspunderea civilă.

Piața jocurilor de noroc este o piață restrictivă, dreptul de a organiza jocuri de noroc, precum și condițiile de exploatare a acestora constituie monopol de stat, potrivit art.1 alin.1 din OUG nr.77/2009, cu modificările și completările ulterioare. În acest sens, în repetate rânduri, Curtea Constituțională a constatat că în domeniul exploatării jocurilor de noroc - monopol de stat - statul poate adopta condițiile pe care le consideră necesare tocmai pentru a salvagarda imperativul interesului public, precum și pentru a asigura un control eficient al acestei activități în scopul evitării comportamentelor care intră în sfera penalului.

Gradul de pericol social al faptelor penale în materia jocurilor de noroc rezultă și din motivațiile pe care le-a avut legiuitorul român când a adoptat OUG nr.20/2013 privind înființarea, organizarea și funcționarea și pentru modificarea și completarea OUG nr.77/2009 privind organizarea și exploatarea jocurilor de noroc, cu modificările și completările ulterioare, respectiv: „...ținând seama de asigurarea prevenirii dependenței de jocuri de noroc, a protecției minorilor, a realizării unei mai bune supravegheri și a unui mai bun control asupra operatorilor economici autorizați în domeniul jocurilor de noroc....”.

Raportat la intenția legiuitorului din domeniul jocurilor de noroc, se observă că actul normativ impune restricții și obligativități, în consecință, după săvârșirea faptei penale statul are obligația și, totodată, și dreptul de a trage la răspundere pe făptuitor, iar făptuitorul are obligația de a suporta consecința faptei sale, și anume să suporte sancțiunile aplicate.

Cauza a fost reținută în pronunțare la data de, iar la termenul de judecată din data de instanța de recurs a repus cauza pe rol pentru a discuta propunerea de sesizare a Înaltei Curți de Casație și Justiție – Completul pentru dezlegarea unor probleme de drept cu chestiunea de drept ridicată în dosar, solicitându-se părților un punct de vedere asupra admisibilității sesizării și asupra problemei de drept invocate.

Punctul de vedere al părților cu privire la admisibilitatea sesizării și cu privire la chestiunea de drept ce constituie obiectul sesizării

Recurentul reclamant a formulat punct de vedere reiterând susținerile din memoriul de recurs cu privire la îndeplinirea condițiilor răspunderii civile delictuale, inclusiv referitor la caracterul cert al prejudiciului pretins.

Enunțarea chestiunii de drept ce constituie obiectul sesizării

Potrivit circumstanțelor cauzei anterior expuse, litigiul de față are ca obiect o acțiune în răspundere civilă delictuală, ce a fost formulată într-o cauză penală și a rămas nesoluționată în raport de soluția de renunțare la urmărirea penală pronunțată în acea cauză, și care vizează prejudiciul cauzat statului, reprezentat prin, constând în exploatarea fără licență și autorizație de

funcționare a unor jocuri de noroc de tip slot-machine de către pârâta, în calitate de administrator al SC SRL.

Condiția caracterului cert al prejudiciului este susceptibilă a primi rezolvări diferite prin prisma aceluiași text de lege aplicabile în cauză.

Astfel, instanțele de fond au reținut că prejudiciul cuprinde taxa de licență și contravaloarea taxei de 8.000 de lei calculată la numărul de mașini exploatate efectiv, 4, acesta fiind prejudiciul suferit prin exploatarea efectivă a mașinilor.

Recurentul reclamant susține că prejudiciul cauzat statului este cuantificat prin lege, fiind reprezentat de contravaloarea taxei de licență și a celei de autorizare astfel cum este prevăzută de lege, *pentru 50 de aparate ce reprezintă numărul minim de mijloace de joc care pot fi exploatate de același operator economic*, respectiv cât ar fi trebuit să achite o persoană care solicită licență și autorizație de exploatare, invocând jurisprudența instanțelor penale în acest sens.

În acest context, completul investit cu soluționarea prezentului recurs consideră că este necesară declanșarea mecanismului de unificare *a priori* a practicii judiciare pentru a preîntâmpina extinderea unei practici neunitare, prin sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea următoarei chestiuni de drept în temeiul art.519 Cod procedură civilă: *„În interpretarea și aplicarea dispozițiilor art.1385 alin.1 și 3 Cod civil, prejudiciul derivat din săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.23 alin.1 din OUG nr.77 din 24 iunie 2009 privind organizarea și exploatarea jocurilor de noroc, în forma în vigoare la data producerii infracțiunii, este prezumat de lege prin dispozițiile art.13 alin.1, art.14 alin.2 lit.b (i) și art.15 alin.6 lit.a și anexa din același act normativ?”*.

Punctul de vedere al completului investit cu soluționarea cauzei cu privire la admisibilitatea sesizării, precum și asupra fondului chestiunii de drept ce constituie obiectul sesizării:

Asupra admisibilității sesizării:

Potrivit art.519 Cod procedură civilă: „Dacă, în cursul judecății, un complet de judecată al Înaltei Curți de Casație și Justiție, al curții de apel sau al tribunalului, investit cu soluționarea cauzei în ultimă instanță, constatând că o chestiune de drept, de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei respective, este nouă și asupra acesteia Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat și nici nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare, va putea solicita Înaltei Curți de Casație și Justiție să pronunțe o hotărâre prin care să se dea rezolvare de principiu chestiunii de drept cu care a fost sesizată.”

Condițiile de admisibilitate prevăzute de textul menționat sunt îndeplinite în cauză, după cum urmează:

- sesizarea este formulată în cadrul unui dosar aflat în curs de judecată, respectiv dosarul nr.7467/63/2019 aflat pe rolul Secției I civile a Înaltei Curți de Casație și Justiție;

- instanța este investită cu soluționarea cauzei în ultimă instanță, obiectul recursului fiind o decizie pronunțată de Curtea de Apel;
- soluționarea pe fond a cauzei depinde de chestiunea de drept a cărei lămurire se cere întrucât obiectul recursului îl constituie determinarea prejudiciului cert produs prin fapta ilicită a pârâtei;
- chestiunea de drept nu a făcut obiectul pronunțării Înaltei Curți într-o altă hotărâre prealabilă și nici obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare;
- chestiunea de drept a cărei lămurire se cere este nouă pe rolul instanțelor civile, având în vedere următoarele:

Chestiunea de drept a fost analizată atât de instanțele penale în contextul formulării unor plângeri pentru infracțiunea reglementată de art.23 din OUG nr.77/2009, ca latură civilă, finalizate cu o soluție de condamnare, cât și, minoritar, de către instanța civilă investită cu acțiunea civilă rămasă nesoluționată urmare a unei soluții de necondamnare pronunțate de instanța penală.

În jurisprudența instanțelor penale, latura civilă a fost soluționată, în general, în sensul că *prejudiciul rezultat din infracțiune este cel fiscal*, reprezentat de taxele totale de licență și autorizare neachitate pentru numărul minim de aparate de tip slot-machine prevăzut de lege pentru obținerea autorizației (a se vedea deciziile penale **nr.....** a Curții de Apel ..., Secția penală și pentru cauze cu minori; ... pronunțată de Curtea de Apel ..., Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie; **nr....** a Curții de Apel ..., Secția penală și pentru cauze cu minori).

În ceea ce privește instanțele civile, în practica recentă, două dintre cauze au fost finalizate cu decizii civile pronunțate în recurs de către un complet al Secției I al Înaltei Curți de Casație și Justiție (respectiv deciziile civile **nr.....** și **nr.....**) și în apel de către Curtea de Apel ..., Secția I civilă (decizia civilă **nr.....**), prin care s-a statuat că *prejudiciul civil* constă în taxa de licență și de autorizare corespunzătoare *numărului de aparate efectiv exploatate*. În acest sens s-au pronunțat și Curtea de Apel ..., Secția penală și pentru cauze cu minori prin decizia penală **nr....**, precum și Secția penală a Înaltei Curți de Casație și Justiție prin decizia **nr.....**.

A mai existat o opinie minoritară, în sensul că pentru infracțiunea reglementată de art.23 alin.1 din OUG nr.77/2009 nu poate fi constatat un prejudiciu de tipul celui pretins, ci doar, eventual, un profit nerealizat din exploatarea aparatului (decizia **nr.....** a Curții de Apel ..., Secția I civilă).

Prin urmare, dată fiind rezolvarea diferită a chestiunii de drept și jurisprudența relativ minimă a instanțelor civile care nu a dus la cristalizarea unei opinii consolidate a instanțelor, având în vedere potențialul dezvoltării unei practici neunitare la nivelul instanțelor penale, dar și al celor civile, apreciem că și condiția noutății este îndeplinită.

Asupra fondului chestiunii de drept:

Chestiunea de principiu asupra căreia solicităm Înaltei Curți să se pronunțe pe calea unei hotărâri prealabile este următoarea: dacă în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art.1385 alin.1 și 3 Cod civil, prejudiciul derivat din săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.23 alin.1 din OUG nr.77 din 24 iunie 2009 privind organizarea și exploatarea jocurilor de noroc, în forma în vigoare la data producerii infracțiunii, *este prezumat de lege* prin dispozițiile art.13 alin.1, art.14 alin.2 lit.b (i) și art.15 alin.6 lit.a și anexa din același act normativ prin determinarea anticipată a cuantumului, pe care autorul faptei ilicite încriminate ca infracțiune îl datorează statului cu acest titlu?

Dispoziții legale relevante:

Art.1385 Cod civil - Întinderea reparației

(1) Prejudiciul se repară integral, dacă prin lege nu se prevede altfel.

(3) Despăgubirea trebuie să cuprindă pierderea suferită de cel prejudiciat, câștigul pe care în condiții obișnuite el ar fi putut să îl realizeze și de care a fost lipsit, precum și cheltuielile pe care le-a făcut pentru evitarea sau limitarea prejudiciului.

OUG nr.77 din 24 iunie 2009 privind organizarea și exploatarea jocurilor de noroc, în forma în vigoare la data de 22 decembrie 2014

Art.13 alin.1 - Acordarea licenței de organizare a jocurilor de noroc, respectiv acordarea autorizației de exploatare a jocurilor de noroc se realizează cu perceperea de taxe.

Art.14 alin.1 - Nivelul taxelor pentru eliberarea licențelor de organizare a jocurilor de noroc și a autorizațiilor de exploatare a jocurilor de noroc, precum și nivelul minim al capitalului social subscris și vărsat de operatorii economici organizatori de jocuri de noroc sunt prevăzute în anexa care face parte integrantă din prezenta ordonanță de urgență și pot fi modificate prin hotărâre a Guvernului, la propunerea Ministerului Finanțelor Publice.

Art.14 alin.2 lit. b (i) - Taxele aferente activităților din domeniul jocurilor de noroc se plătesc de către operatorii economici organizatori, după cum urmează:

a) taxa aferentă licenței de organizare a jocurilor de noroc:

(i) pentru primul an, până la data de 25 inclusiv a lunii următoare celei în care documentația a fost aprobată;

Art.15 alin.6 lit.a - Numărul minim de mijloace de joc, locații sau dotări tehnice pentru care se poate solicita autorizarea este:

a) pentru jocurile tip slot-machine, numărul minim de mijloace de joc care pot fi exploatate de același operator economic este de 50 de aparate, care pot fi exploatate în cadrul aceleiași locații sau în locații diferite. Dacă numărul autorizațiilor de exploatare a jocurilor de noroc plătite de organizator scade sub numărul prevăzut în prezenta ordonanță de urgență, licența de organizare a jocurilor de noroc se revocă de drept, fără îndeplinirea altor proceduri prealabile.

Art.17 alin. 9 - După revocarea licenței de organizare a jocurilor de noroc, pe perioada suspendării autorizației de exploatare a jocurilor de noroc, precum și după încetarea activității de jocuri de noroc, sub orice formă, operatorii

economici organizatori de jocuri de noroc sunt obligați să achite diferența rămasă de plată din taxa anuală aferentă autorizației/autorizațiilor de exploatare a jocurilor de noroc.

Art.23 alin.1 - Desfășurarea fără licență sau autorizație a oricăreia dintre activitățile din domeniul jocurilor de noroc constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare de la o lună la un an sau cu amendă.

ANEXA 1 - 1. Taxe anuale percepute pentru activitățile din domeniul jocurilor de noroc

I. Taxe aferente licenței de organizare a jocurilor de noroc (anuale):

E. Pentru jocurile tip slot-machine: 25.000 lei

II. Taxe aferente autorizației de exploatare a jocurilor de noroc (anuale):

E. Pentru fiecare mijloc de joc tip slot-machine: 8.000 lei

Punctul de vedere al completului este acela că, în cazul exploatării jocurilor de noroc fără autorizație și fără licență de funcționare de către o persoană fizică sau o persoană juridică, prejudiciul cauzat statului pentru încălcarea dreptului său de monopol îl reprezintă contravaloarea tuturor taxelor prevăzute de lege pentru obținerea licenței și a autorizației de exploatare (prejudiciul fiscal) și nu doar taxa anuală achitată pentru licență, precum și taxa de exploatare raportată la numărul efectiv de aparate exploatate.

Astfel, activitatea jocurilor de noroc reprezintă monopol de stat. Potrivit art.1 din Legea nr.31/1996 privind regimul monopolului de stat: „Prin prezenta lege se instituie monopolul de stat asupra unor activități economice. Prin monopol de stat, în sensul prezentei legi, se înțelege dreptul statului de a stabili regimul de acces al agenților economici cu capital de stat și privat, inclusiv producători individuali, după caz, la activitățile economice constituind monopol de stat și condițiile de exercitare a acestora”.

Art.1 din OUG nr.77/2009 privind organizarea și exploatarea jocurilor de noroc dispune că: „Organizarea și exploatarea activității de jocuri de noroc pe teritoriul României constituie monopol de stat și se desfășoară în condițiile prezentei ordonanțe de urgență. Statul poate acorda dreptul de organizare și exploatare a activității de jocuri de noroc în condițiile prezentei ordonanțe de urgență, pe bază de *licență de organizare* a jocurilor de noroc pe fiecare tip de activitate, astfel cum acestea sunt clasificate prin prezenta ordonanță de urgență, și de *autorizație de exploatare* a jocurilor de noroc, documente nominale și limitate în timp, ce vor fi exploatate în mod direct de deținătorul licenței”.

Licența de organizator, reglementată de art.1 alin.2 din OUG nr.77/2009, se acordă cu perceperea unor taxe, așa cum rezultă din art.13 alin.1 din OUG nr.77/2009. Taxa anuală pentru licență în cazul jocurilor de tip slot-machine este în suma de 25.000 lei și se plătește anticipat în reglementarea prevăzută de art.14 alin.1 și 2 lit.a din același act normativ.

Autorizațiile de exploatare se eliberează cu perceperea de taxe plătite anticipat pentru fiecare aparat în parte, în reglementarea prevăzută de art.13 alin.1 și art.14 alin.2 lit.b din OUG nr.77/2009. Taxa anuală se plătește pentru

fiecare aparat de joc de tip slot-machine trimestrial, anticipat pentru trimestrul următor, dar nu mai puțin de 50 de aparate.

Textele de lege menționate se completează cu cele ale art.15 din ordonanță, care reglementează condițiile ce trebuie îndeplinite pentru ca un operator economic să obțină licența de organizare a jocurilor de noroc (alin.1), respectiv autorizația de exploatare a jocurilor de noroc (alin.2), iar, la alin.6 lit.a, prevede că „*pentru jocurile tip slot-machine, numărul minim de mijloace de joc care pot fi exploatate de același operator economic este de 50 de aparate*”.

Prin urmare, legea prevede un număr minim de aparate pentru care se poate solicita autorizația de exploatare, și pentru care există obligația plății anticipate a taxei aferente celor 50 de aparate, *indiferent dacă organizatorul desfășoară ori nu efectiv activitatea propriu-zisă de jocuri de noroc cu acest număr de aparate*. Chiar și în condițiile în care licența de exploatare ar fi revocată, obligația de plată a diferenței rămase din taxa anuală pentru numărul minim de aparate prevăzut de lege ar subzista conform art.17 alin.9 din OUG nr.77/2009.

Aceste dispoziții cu valoare de principiu (indicate prin raportare la forma din 22.12.2014 a legii) s-au menținut și în urma modificărilor ulterioare ale legii.

Ulterior, prin OUG nr.92 din 29.12.2014 pentru reglementarea unor măsuri fiscal-bugetare și modificarea unor acte normative, publicată în M.O. nr.957 din 30.12.2014, legiuitorul a introdus, prin Anexa din OUG nr.77/2009 pct.3 lit.C, pentru acest tip de joc, și o taxă de viciu în cuantum de 400 euro/post autorizat/an, care se achită odată cu taxa de autorizare.

Toate aceste taxe constituie venit la bugetul de stat, așa cum prevede art.13 din OUG nr.77/2009, și o condiție determinantă pentru a putea exploata orice formă de activitate în domeniul jocurilor de noroc, desfășurarea fără licență sau autorizație a oricăreia dintre activitățile din domeniul jocurilor de noroc constituind, potrivit legii, infracțiune.

Prin urmare, numai în aceste condiții și cu plata acestor taxe, un organizator de jocuri de noroc își poate desfășura activitatea într-un cadru legal. Persoana fizică sau juridică ce nu respectă dispozițiile legale privind licențierea și autorizarea, pe lângă faptul că săvârșește o infracțiune prin încălcarea monopolului de stat, privează statul de taxele fiscale pe care acesta le-ar fi încasat în situația desfășurării corecte a acestei activități.

Ca atare, în acest gen de cauze, prejudiciul cauzat statului prin săvârșirea faptei ilicite de către persoana fizică cercetată penal nu poate cuantificat în raport de numărul de aparate exploatate efectiv fără respectarea dispozițiilor legale, ci se raportează la contravaloarea taxelor, stabilite prin norma specială, pe care statul le-ar fi încasat la momentul autorizării persoanei interesate în desfășurarea unei astfel de activități.

Or, taxele respective sunt prestabilite în lege și se plătesc anticipat, fiind calculate prin raportare la un număr minim, indicat în textul de lege, de mijloace de joc, locații sau dotări tehnice pentru care se poate solicita autorizarea, astfel că și prejudiciul cauzat prin săvârșirea infracțiunii există și este prezumat ca

fiind constituit din contravaloarea acestor taxe fiscale, cu titlu de beneficiu nerealizat, al cărui caracter cert nu poate fi contestat.

Prejudiciul este datorat de autorul infracțiunii reglementate de art.23 din OUG nr.77/2009 indiferent că este persoană fizică sau juridică și independent de faptul că legea permite organizarea de jocuri de noroc doar operatorilor economici, întrucât suntem pe tărâmul răspunderii civile delictuale, fapta ilicită constând tocmai în organizarea acestor activități fără respectarea condițiilor legale.

În consecință, prejudiciul cauzat de desfășurarea fără licență sau autorizație a oricăreia dintre activitățile din domeniul jocurilor de noroc este prezumat de lege prin dispozițiile art.13 alin.1, art.14 alin.2 lit.b (i) și art.15 alin.6 lit.a și anexa din același act normativ și se raportează la taxele pe care statul le-ar fi încasat în condițiile în care activitatea în discuție ar fi fost autorizată.

A evalua prejudiciul în funcție de numărul de aparate de joc efectiv utilizate, număr mai mic decât cel minim prevăzut de lege și pentru care există obligația de plată a taxelor în mod anticipat, indiferent dacă se exploatează sau nu acest număr maxim, taxe care sunt datorate chiar și în condițiile în care numărul de aparate pentru care s-a dat autorizația de funcționare scade ulterior, înseamnă a crea o *lex tertia*.

Având în vedere cele ce preced, în temeiul art.519 Cod procedură civilă se va proceda la sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție pentru a se da o dezlegare de principiu chestiunii de drept expuse, prin pronunțarea unei hotărâri prealabile, iar, în baza art.520 alin.4 Cod procedură civilă, se va dispune suspendarea soluționării prezentului recurs până la pronunțarea hotărârii prealabile pentru dezlegarea chestiunii de drept.

**PENTRU ACESTE MOTIVE
ÎN NUMELE LEGII,
DISPUNE:**

În temeiul art. 519 Cod procedură civilă sesizează Înalta Curte de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea următoarei chestiuni de drept:

„În interpretarea și aplicarea dispozițiilor art.1385 alin.1 și 3 Cod civil, prejudiciul derivat din săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.23 alin.1 din OUG nr.77 din 24 iunie 2009 privind organizarea și exploatarea jocurilor de noroc, în forma în vigoare la data producerii infracțiunii, este prezumat de lege prin dispozițiile art.13 alin.1, art.14 alin.2 lit.b (i) și art.15 alin.6 lit.a și anexa din același act normativ?”

Suspendă soluționarea prezentului recurs, în temeiul art. 520 alin. (2) Cod procedură civilă, până la pronunțarea hotărârii prealabile pentru dezlegarea chestiunii de drept.

Fără cale de atac.

Pronunțată în ședință publică astăzi, 2022.

PREȘEDINTE,

JUDECĂTOR,

JUDECĂTOR,

MAGISTRAT ASISTENT,

Red.tehnored. /2 ex.

Jud.fond.

Jud.apel.

1. recurent - reclamant

2. intimat - pârât